Principer för digital samverkan i Stockholms län

24

LS 2017-1245

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-12-06

LS 2017-1245

Landstingsstyrelsen

Principer för digital samverkan i Stockholms län

Föredragande landstingsråd: Daniel Forslund

Ärendebeskrivning

Principer för digital samverkan syftar till att skapa regional samsyn och ge stöd för samverkan i den digitala utvecklingen.

Principerna har omarbetats och uppdaterats vilket innebär att kommunerna och Stockholms läns landsting behöver fatta beslut om de nya uppdaterade principerna.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att fastställa Principer för digital samverkan i Stockholms län samt att rekommendera samtliga nämnder och bolag inom Stockholms läns landsting att tillämpa principerna vid upphandling, ny- och vidareutveckling samt förvaltning av e-tjänster och system

att uppdra åt landstingsdirektören att besluta om ändringar av eller tillägg till arkitekturprinciperna i Principer för digital samverkan.

Landstingsrådsberedningens motivering

Att på ett säkert sätt kunna utbyta digital information över organisationsgränser inom Stockholms län och dela information i befintliga system är en avgörande faktor för att möta framtidens vårdbehov. Digital samverkan ger förutsättningar att både förenkla och effektivisera för invånaren, brukaren, patienten och verksamheten.

År 2010 beslutades ”16 principer för samverkan” av alla kommuner i Stockholms län och styrelsen i dåvarande Kommunförbundet Stockholms län (KSL, numera Storsthlm), samt år 2013 av Stockholms läns landsting (HSN 1305-0520). Under 2017 har en översyn av dessa principer genomförts inom ramen för det samverkansavtal som tecknats mellan

Storsthlm och Stockholms läns landsting (LS 2015-0270). De reviderade principerna utgör en rekommendation som kompletterar men inte ersätter tidigare fattade beslut som rör principer för digital samverkan.

Med dessa reviderade principer tar Stockholms läns landsting ytterligare steg på vägen mot en mer modern, effektiv och patientcentrerad vård, med tydligt fokus på invånarnas behov. Invånarna ställer allt högre krav på offentligt finansierade tjänster, oavsett utförare och vårdnivå, och parat med en ökad rörlighet över kommungränserna i Stockholms län krävs att det utvecklas samverkande processer för att möta invånaren på dennes villkor, i olika kanaler beroende på behov.

Genom förbättrad samordning mellan kommunerna och landstinget utifrån de reviderade principerna ökas möjligheterna att dela information i befintliga system. Detta minskar behovet, och därmed kostnader, för nyutveckling. Principerna ger också stöd för ett annars tids- och kostnadskrävande kravarbete vid upphandlingar.

Beslutsunderlag

Innovationsberedningens protokollsutdrag den 30 november 2017
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 13 november 2017
Principer för digital samverkan i Stockholms län

Irene Svenonius

Daniel Forslund

Gustaf Drougge

§ 49
Principer för digital samverkan i Stockholms län
LS 2017-1245

Ärendebeskrivning
Principer för digital samverkan syftar till att skapa regional samsyn och ge stöd för samverkan i den digitala utvecklingen.
Principerna har omarbetats och uppdaterats vilket innebär att kommunerna och Stockholms läns landsting behöver fatta beslut om de nya uppdaterade principerna.

Beslutsunderlag
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 13 november 2017
Principer för digital samverkan i Stockholms län

Innovationsberedningens beslut
Innovationsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att fastställa Principer för digital samverkan i Stockholms län samt att rekommendera samtliga nämnder och bolag inom Stockholms läns landsting att tillämpa principerna vid upphandling, ny- och vidareutveckling samt förvaltning av e-tjänster och system

att uppdra åt landstingsdirektören att besluta om ändringar av eller tillägg till arkitekturprinciperna i Principer för digital samverkan.

Beslutsexpediering:
Landstingsstyrelsen
Akt

2017-11-13
LS 2017-1245

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Strategisk IT
Mats Nomberg

Landstingsstyrelsens
innovationsberedning

Principer för digital samverkan i Stockholms län

Ärendebeskrivning

Principer för digital samverkan syftar till att skapa regional samsyn och ge stöd för samverkan i den digitala utvecklingen.

Principerna har omarbetats och uppdaterats vilket innebär att kommunerna och Stockholms läns landsting behöver fatta beslut om de nya uppdaterade principerna.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 13 november 2017
Principer för digital samverkan i Stockholms län

Förslag till beslut

Innovationsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att fastställa Principer för digital samverkan i Stockholms län samt att rekommendera samtliga nämnder och bolag inom Stockholms läns landsting att tillämpa principerna vid upphandling, ny- och vidareutveckling samt förvaltning av e-tjänster och system

att uppdra åt landstingsdirektören att besluta om ändringar av eller tillägg till arkitekturprinciperna i Principer för digital samverkan.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
För att på ett säkert sätt utbyta digital information har Stockholms läns landsting och de 26 kommunerna i länet etablerat ett arbetssätt där gemensamma principer för informationsutbyte är grunden. 2010 beslutades om ”16 principer för Samverkan”(HSN 1305-0520). En översyn

av dessa principer har genomförts inom ramen för det samverkansavtal som tecknats mellan kommunernas samarbetsorganisation Storsthlm och Stockholms läns landsting (LS 2015-0270). De omarbetade principerna har delats upp i grund- och arkitekturprinciper.

Bakgrund
Digital samverkan och utbyte av elektronisk information ger förutsättningar att både förenkla och effektivisera för invånaren, brukaren och patienten. För att främja denna samverkan finns ett etablerat samarbete på tjänstemannanivå mellan kommuner och landsting. I dokumentet *"16 principer för samverkan"* har parterna redovisat sin gemensamma syn på vad som utgör grunden för säker och effektiv digital kommunikation i Stockholms län. Principerna tas fram i samverkan, men beslutas sedan i respektive organisations politiska organ.

Principerna är och har varit centrala i det digitala samarbetet inom länet. och har t.ex. bidragit till att informations-säkerhetsarbetet förbättrats, att federativ identitets- och behörighetshantering[1] utvecklats samt utveckling av nationella masterdata[2] för organisation och verksamhet.

För landstingets del har principerna främst sitt ursprung i samarbetet kring e-hälsotjänster och informationsdelning över organisationsgränser och har därför tidigare beslutats i hälso- och sjukvårdsnämnden. *"16 principer för samverkan"* beslutades år 2010 av alla kommuner i Stockholms län och Kommunförbundet Stockholms län (KSL) styrelse samt år 2013 av Stockholms läns landsting (HSN 1305-0520). Dåvarande KSL har bytt namn till Storsthlm.

Överväganden
Under 2017 har en översyn av principerna genomförts inom ramen för det samverkansavtal som tecknats mellan Storsthlm och Stockholms läns landsting (LS 2015-0270). I denna översyn har hänsyn bland annat tagits till E-delegationens Principer för digital samverkan och Sveriges Kommuner och Landstings handlingsplan 2017–2025: Förutsättningar för

[1] Identitet- och behörighetsfederation (SAMBI) är åtkomst till information via en säker inloggning som ger tillträde till de tjänster som respektive person från en viss organisation får använda.
[2] Masterdata är grundinformation som kan användas på samma sätt och som behåller sin betydelse oavsett var i den digitala miljön den används t. ex. personuppgifter från Skatteverket.

digital utveckling i kommuner, landsting och regioner. Ambitionen är att på sikt enbart tillämpa gemensamma och nationella principer.

De reviderade principerna är framtagna för att kunna utgöra en generell grund för IT-utveckling avseende regional samverkan och inte begränsas till e-hälsotjänsteområdet, varför de föreslås antas i landstingsstyrelsen.

Principerna har i det föreliggande förslaget indelats i grund- och arkitekturprinciper för digital samverkan. Grundprincipernas syfte är att vara vägledande och är av långsiktig karaktär. Varje princip beskrivs i löpande text, vad den innebär samt dess motiv och konsekvens.

Grundprinciperna är:

- Utgå ifrån invånarnas behov.
- Låt digitala möten ske på användarnas villkor.
- Upprätthåll rätt nivå på informationssäkerhet och integritet.
- Delegerat mandat och ansvar.
- Låt behov vara styrande.

Arkitekturprinciperna ska vara till hjälp vid upphandling och ny- och vidareutveckling av IT-stöd i syfte att främja digital samverkan och informationsdelning på ett säkert sätt. Arkitekturprinciperna kommer i förvaltningsarbetet att både behöva utvecklas och förändras med den digitala utvecklingens möjligheter. De behöver även kompletteras med mer specifika anvisningar för användning i det löpande arbetet inom kommuner och landsting.

Arkitekturprinciperna är:

- Säkerställ ledning och styrning av informationssäkerhetsarbetet.
- Aktivt arbeta med federation och tillit.
- Tillämpa gemensamma begrepp och informationsstrukturer.
- Tillgängliggör information som öppna data.
- Hämta information från källan.
- Använd standarder.
- Säkerställ digitala tjänsters tillgänglighet.

Landstinget har i flera fall redan infört rutiner som motsvarar eller sträcker sig längre än de föreskrifter som framgår av de föreliggande principerna. Principerna utgör en rekommendation som kompletterar men inte ersätter tidigare fattade beslut som rör området.

I linje med landstingets Policy för innovation och digitalisering samt Strategi för digitalisering (LS 2015-0833) kring samverkan, informationsutbyte och standardisering är det en förutsättning att principerna tillämpas i alla situationer där det inte finns målkonflikter eller andra tungt vägande skäl emot tillämpningen. Därför föreslås landstingsstyrelsen rekommendera samtliga nämnder och bolag inom landstinget att tillämpa principerna.

Dokumentet ägs och förvaltas gemensamt mellan parterna som har antagit detta. För att effektivt kunna förvalta arkitekturprinciperna och därmed anpassa dessa till framtida utvecklings- och förändringsbehov föreslås att landstingsdirektören ges i uppdrag att, för landstingets del, besluta om ändringar och tillägg.

Ekonomiska konsekvenser
Genom förbättrad samordning mellan kommunerna och landstinget utifrån principerna ökas möjligheterna att dela information i befintliga system. Detta minskar behovet, och därmed kostnader, för nyutveckling. Principerna ger också stöd för ett annars tids- och kostnadskrävande kravarbete vid upphandlingar.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Stefan Schildt
IT-direktör

Beslutsexpediering:
Akt
Storsthlm
SLL Strategisk IT

Godkänd av Malin Frenning, 2017-11-13

Stockholms läns landsting

STORSTHLM

Principer för digital samverkan

i Stockholms län

Innehållsförteckning

1. Inledning 3

2. Syfte och målgrupp 3

3. Grundprinciper för digital samverkan 4
3.1 Utgå ifrån invånarnas behov 4
3.2 Låt digitala möten ske på användarnas villkor 4
3.3 Upprätthåll rätt nivå på informationssäkerhet och integritet 5
3.4 Delegerat mandat och ansvar 5
3.5 Låt behov och nytta vara styrande 6

4. Arkitekturprinciper för digital samverkan 6
4.1 Säkerställ ledning och styrning av informationssäkerhetsarbetet 6
4.2 Aktivt arbeta med federation och tillit 7
4.3 Tillämpa gemensamma begrepp och informationsstrukturer 7
4.4 Tillgängliggör information som öppna data 8
4.5 Hämta information vid källan 8
4.6 Använd standarder 9
4.7 Säkerställ digitala tjänsters tillgänglighet 9

1. Inledning

Digital samverkan och utbyte av elektronisk information ger förutsättningar att både förenkla och effektivisera för invånaren, brukaren och patienten. För att möjliggöra detta har gemensamma principer för informationsutbyte, samt hur den ska ske säkert och effektivt, antagits av samtliga kommuner i regionen och landstinget.

I stockholmsregionen utgör principerna för samverkan grunden för all digital samverkan. Målet är att bygga den tillit som behövs för att möjliggöra ett säkert informationsutbyte över internet.

Den första versionen av principer, *16 principer för samverkan*, utarbetades 2009. Där redovisade kommunerna och landstinget sin gemensamma syn på vad som utgör grunden för säker och effektiv digital kommunikation. Samtidigt etablerades ett arbetssätt där alla parter enades om att ta hänsyn till principerna vid kravställning av nya digitala tjänster. Under 2012 moderniserades principerna för att omfatta all informationshantering.

Under 2017 har en översyn av principerna genomförts inom ramen för det samverkansavtal som tecknats mellan Kommunförbundet i Stockholms län och Stockholms läns landsting. I denna bearbetning, *Principer för digital samverkan i Stockholms län,* har hänsyn bland annat tagits till E-delegationens *Principer för digital samverkan* och Sveriges Kommuner och Landstings *Handlingsplan 2017–2025: Förutsättningar för digital utveckling i kommuner, landsting och regioner*. Ambitionen är att på sikt enbart tillämpa gemensamma och nationella principer.

2. Syfte och målgrupp

Principerna för digital samverkan syftar till att få regional samsyn kring digital samverkan, uttrycka vilka som är prioriterade principer i Stockholms län och även att underlätta utbyte av information mellan aktörerna vilket skapar förutsättningar att både förenkla och effektivisera för både invånare och verksamhet.

Principerna har indelats i grund- och arkitekturprinciper för digital samverkan. Grundprinciperna vänder sig till högre tjänstemän/chefer och arkitekturprinciperna vänder sig till IT-beslutsfattare i kommuner eller landstinget. De områden som är mest prioriterade för digital samverkan i Stockholms län är informationsdelning, federation och tillit. Våra arkitekturprinciper har därför extra tyngdvikt på dessa områden.

3. Grundprinciper för digital samverkan

3.1 Utgå ifrån invånarnas behov

Invånarnas behov och perspektiv ska stå i centrum och vara den överordnade drivkraften i utvecklingen av gemensamma produkter, tjänster och metoder. Detta innebär en digital samverkan som leder till organisationsöverskridande kontakter som även kan inkludera privata företag.

Motiv: Invånarna ställer allt högre krav på offentligt finansierade verksamheter. Invånarna förväntar sig att offentliga och andra aktörer vill och kan samverka på ett effektivt sätt. Stockholmregionen är komplex med många aktörer, varav en stor andel är privata utförare. Den starka tillväxten i regionen och en ökad rörlighet över kommungränserna kräver samverkan på ett strukturerat sätt. Samverkande processer och tjänster måste därför utvecklas för att möta invånaren i olika kanaler, på dennes villkor och i aktuella situationer.

Konsekvens: Aktuella tjänster och processer behöver tydliggöras och beskrivas på en nivå så att samverkan möjliggörs. Det innebär i praktiken att de samverkande aktörerna måste vara överens om hur invånaren ska mötas, vad som startar och avslutar en samverkande process, vilken information som ska flöda mellan aktörerna och vilka tjänster som behövs för att invånaren ska möta en sammanhållen service. Detta gäller också verksamhetsstödjande tjänster som inte direkt påverkar invånare.

3.2 Låt digitala möten ske på användarnas villkor

Användarnas behov ska beaktas när man bestämmer vilka offentliga tjänster som ska tillhandahållas och hur detta ska ske. Därför ska användarnas behov och krav så långt som möjligt vägleda utformningen och utvecklingen av offentliga tjänster.

Motiv: Digitala möten som är anpassade till invånarens behov ger ökad tillgänglighet, större enkelhet, bättre effektivitet, högre informationskvalitet samt större transparens och delaktighet. Invånarens vardag blir enklare när deras processer stöds tvärs över myndighetsgränserna.
Informationskvaliteten höjs när användarnas initiala registreringar sker digitalt, vilket minskar risken för felregistrering och feltolkning av inkomna handlingar.

Konsekvens: Det ska finnas alternativa kanaler, både fysiska och digitala, för att få tillgång till en tjänst, eftersom användarna kan föredra olika kanaler beroende på omständigheterna och sina behov.

3.3 Upprätthåll rätt nivå på informationssäkerhet och integritet

I sina kontakter med offentliga myndigheter och privata företag måste alla kunna lita på att allt sker i en säker och pålitlig miljö och i enlighet med gällande bestämmelser, t.ex. förordningen om dataskydd (GDPR) och förordningen om elektronisk identifiering och betrodda tjänster (eIDAS).

Motiv: När offentliga aktörers uppdrag utförs via digitala tjänster ställs krav på en mer samverkande utformning, då information från flera aktörer ska vidareutnyttjas och förädlas. Detta leder till ett behov av samordning även av informationssäkerheten. Samordningen är nödvändig både för att effektivisera, öka kvaliteten, skapa interoperabilitet och för att reducera kostnader, men är också viktig för att kunna möta invånare och andra intressenters förväntan på likvärdig säkerhet och integritet i myndigheternas informationshantering.

Konsekvens: Säkerhet och respekt för privatlivet är grundläggande frågor vid tillhandahållandet av offentliga tjänster. Kommuner och landsting bör se till att de följer principerna om inbyggt integritetsskydd och inbyggd säkerhet. Detta för att skydda hela sin infrastruktur samt tillse att tjänsterna inte är sårbara för angrepp som kan störa driften, leda till datastöld eller dataskador. De måste också tillse att de uppfyller rättsliga krav och skyldigheter avseende dataskydd och respekt för privatlivet och medger de risker för integriteten som avancerad databehandling och dataanalys innebär. Vid informationsutbyte över huvudmannagränser ska rättsliga förutsättningar och regelverk beaktas.

3.4 Delegerat mandat och ansvar

EU:s princip för subsidiaritet innebär att beslut ska fattas så nära de samverkande parterna som möjligt eller av enskild part om endast en part är involverad.

Motiv: För att vi ska kunna samverka behövs en ständig dialog om vad som är det egna ansvaret respektive vad som är det gemensamma ansvaret.

Konsekvens: Tillse att den egna organisationen upprättar ramar och strategier för interoperabilitet och att dessa är i linje med EIF (European Interoperability Framework). Utifrån regionala sammanhang och behov kan dessa behöva utökas och anpassas. För detta kan olika samverkansgrupper behöva etableras av de parter som ska samverka, allt från samverkan mellan två parter till federationssamverkan.

3.5 Låt behov och nytta vara styrande

Utveckling och förvaltning av tjänster som inkluderar fler samverkande organisationer ska baseras på en så fullständig analys som möjligt. Analysen ska omfatta det verkliga behovet och invånarnyttan samt på hur verksamhetsnyttor och kostnader fördelar sig mellan deltagande aktörer och berörda intressenter.

Motiv: Nyttan måste vara styrande och måste vara tydlig innan en gemensam lösning utvecklas. Fördelningen av kostnader och nyttor mellan deltagande aktörer är nödvändig att ta fram för att skapa acceptans och förståelse för lösningens hela livscykel. Viktigt är att detta primärt inte ska ske för att effektivisera organisationens egen handläggning och verksamhet, utan för att ge ökad nytta utifrån ett invånarperspektiv.

Konsekvens: Utvärdering av olika lösningars ändamålsenlighet och effektivitet måste ske i samverkan och med hänsyn till användarnas behov, proportionalitet samt kostnads-och nyttobalans.

4. Arkitekturprinciper för digital samverkan

4.1 Säkerställ ledning och styrning av informationssäkerhetsarbetet

En förutsättning för digital samverkan är att informationen hanteras korrekt och säkert så att inte informationssäkerheten i någon av de samverkande organisationerna riskeras (en kedja är inte starkare än sin svagaste länk). Grundelementet i arbetet med informationssäkerhet är ledning och styrning. För att en organisationsledning ska kunna styra informationssäkerhetsarbetet så att det motsvarar de behov som organisationen och dess samverkande parter har, krävs förutom ledningens engagemang, ett ledningssystem för informationssäkerhet (LIS). Ledningssystemet omfattar bland annat:

- Policy, riktlinjer och styrdokument
- Metoder för informationsklassning, risk- och sårbarhetsanalys

- Process för hantering och uppföljning av inträffade incidenter

Motiv: Syftet med att respektive organisation har ett LIS är att genom ledningens delaktighet och engagemang i informationssäkerhetsarbetet tillse att informationssäkerheten är på rätt nivå, så att tillit mellan samverkande aktörer uppnås.

Konsekvens: Utse minst en person som ansvarar för att införa ett LIS, kontinuerligt leda informationssäkerhetsarbetet, och utifrån metoder, processer och styrande dokument vidta nödvändiga åtgärder för att upprätthålla rätt skyddsnivåer.

4.2 Aktivt arbeta med federation och tillit

För att underlätta digital samverkan mellan flera organisationer bör ett aktivt arbete med identitets- och behörighetsfederation bedrivas och fastställda tillitsramverk följas.

Motiv: Tilliten grundläggs genom att den enskilde federationsmedlemmen uppfyller nödvändiga gemensamma krav. Uppfylls kraven kan medlemmarna ha tillit till varandra. Med federation behöver användare endast ha en inloggning till samtliga anslutna tjänster. Gemensamma tjänster blir lättare att komma åt och användandet ger mindre administration, samtidigt som högre säkerhetskrav kan ställas. Dessutom blir det enklare för tjänsteleverantörer att ansluta användarorganisationer.

Konsekvens: En identitets- och behörighetsfederation ställer krav på federationsmedlemmar. Alla involverade parter/komponenter – organisationer, tjänster, processer, användare – ska vara tillitsgranskade och godkända. Aktuella standarder ska följas. Information ska säkerhetsklassas. Tjänster som ingår ska federationsanpassas och bl.a. ha förmåga att konsumera elektroniska identitetsintyg.

4.3 Tillämpa gemensamma begrepp och informationsstrukturer

Information som är ändamålsenlig, enhetligt beskriven, strukturerad och med bibehållen mening blir möjlig att utbyta. Informationen kan då användas för att skapa sammanhållen information, förenkla informationssäkerhetsarbete, möjliggöra kunskapsstyrning och utveckling av beslutstöd, för uppföljning, jämförelse och som underlag för kvalitet och verksamhetsstyrning.

Motiv: Syftet med att strukturera och standardisera information är att stödja en effektiv informationsförsörjning och underlätta informationsöverföring mellan olika aktörer. Detta behöver göras utifrån verksamhetsprocesser, vad olika intressenter behöver kommunicera och vilken typ av information de behöver i kommunikationen.

Konsekvens:
Varje informationsmängd behöver ha följande: ägare, förvaltning, affärsregelverk, användningskartläggning och kvalitetsregelverk enligt vedertagna masterdataprinciper. För att informationshanteringen ska vara effektiv behövs ett livscykelperspektiv både på informationen i sig och på dess hantering. När samverkande aktörer har en gemensam beskrivning av verksamhetsområdet och dess informationsstrukturer, ökar möjligheterna till ett väl fungerande informationsutbyte.

4.4 Tillgängliggör information som öppna data

Information som skapas i den egna verksamheten och som ska användas av andra aktörer ska tillgängliggöras på ett enhetligt sätt samt enligt gällande regelverk, lagar och förordningar. Ett speciellt område är tillgängliggörandet av öppna data, när myndigheternas information ska tillgängliggöras för externa parter i så stor omfattning som möjligt, med beaktande av sekretess- och integritetsaspekter.

Motiv: För att skapa en effektiv informationshantering vid digital samverkan krävs att den information som ska utbytas är tillgänglig, kan förstås och hanteras på samma sätt av alla ingående aktörer så att tjänsteutveckling och innovation möjliggörs.

Konsekvens:
Genom att tillgängliggöra information enligt denna princip kan informationen i tjänster återanvändas inom eller utanför de egna organisationsgränserna, vilket möjliggör nya tillämpningsområden. Förutom att data som är publik lätt kan kommas åt och användas av regionens kommuner och landsting, ger detta en enhetlighet som underlättar utformning av nya och mer effektiva lösningar, vilka kan baseras på andras tjänsteutbud.

4.5 Hämta information vid källan

Huvudprincipen är att alltid hämta information så nära källan som möjligt, hos den som producerar och tillhandahåller informationen.

Motiv: Genom att hämta information vid källan säkerställs att informationen är tillförlitlig och aktuell.

Konsekvens: Ansvar för begrepp och information måste vara utrett och klarlagt. Det finns situationer då flera aktörer tillhandahåller samma information. Det är då relevant att klargöra vilken aktör som är att anses som primär källa. Om informationen behöver uppdateras ska detta göras hos den primära källan.

4.6 Använd standarder

Vid informationsutbyte ska i första hand lämpliga standarder användas. Om lämpliga standarder saknas ska etablerade branschstandarder eller de facto standarder användas. Valet av standard ska vara teknikoberoende så att man undviker inlåsningseffekter och begränsar samverkande parters val av tekniska plattformar.

Motiv: Standardiserade gränssnitt sänker kostnader och bidrar till ökad återanvändning och en öppen marknad.

Konsekvens: Beställare måste följa utvecklingen och ha en löpande omvärldsbevakning inom området för att kunna kravställa kring relevanta standarder.

4.7 Säkerställ digitala tjänsters tillgänglighet

Säkerställ stabilitet och tillgänglighet för de digitala tjänsterna utifrån de samverkande verksamheternas eller invånarens krav och behov.

Motiv: En stabil IT-miljö är en grundförutsättning för att bedriva en säker och effektiv verksamhet. I takt med att verksamheterna och invånarna blir alltmer beroende av digitala tjänster minskar toleransen för avbrott och andra störningar. Samhälls- eller verksamhetskritiska processer ställer krav på tillgänglighet och kontinuitet.

Konsekvenser: Graden av tillgänglighet och kontinuitet ska baseras på verksamhetens krav i förhållande till kostnad och nytta. Genom att ta fram en kontinuitetsstrategi för IT samt återställningsplaner för IT-system baserade på verksamhetskrav, kan kraven mötas med en konsekvent och strukturerad metod. Vid vidareutnyttjande av digitala tjänster bör kvalitet, skalbarhet och tillgänglighet särskilt beaktas.